

Brunfels: Kreuterbuch, 1535, Gundelreb.

Geschreven en vertaald door Nico Koomen.

Gundelreb.

Von dem Nammen dipes krauts.
Gundelreb würt zû latin und Kryechisch genant, Elatine. Unnd meynen ettliche, sein wote beschreibung bey den Dioscoride sey Elatine, und nit Chamecissos. Heysszet sunst auch Hedera terrestris, oder Corona terre, zû gemeynen teütsch, Gundelreb, oder Erdepphew, Erdenkrantzlin. darumb das es uff der erden sich flychtet weit und breyt mit rondenkleinen, hotechten, rund verkerten, und wolryechden blätteren. Sein stengel ist wie Volubilis, das ist. Wynde, und seine blümlin gleich den Basilien blümen. Dipes kraut wenn man es zylet in den gärten, so pflantzet, und flechtet es sich gleich wie ein reb. Würt gebraucht zû zyerden, und zû krântzen.

Der wolgeboten hert, hert Hermann Gtaff zû Nevenar, in einem besunderen bûchlin, das er von den yrtigen kreüteren gemacht hett, der meynrt, dz dîpe Gundelreb werd bezeychnet duch das wôttlin und capitel Elatine bey dem Dioscoride, und sey auch Chamecissos, wie mans gemeynklich upleget, magstu die Capitel zûsammen conferieren, unnd bey dir selb darüber sprecken.

Sein statt.

Dipes kraut wechpt gern an den gebawenen

Hondsdrif. (Glechoma hederacea)

Van de namen dit kruid.

Gundelreb wordt in Latijn en Grieks genoemd, Elatine. En menen ettelijke, zijn ware beschrijving bij Dioscorides is Elatine en niet Chamecissos. Heet verder ook Hedera terrestris of Corona terre, in gewoon Duits Gundelreb of aardklimop en aardkransje, daarom dat het op de aarde zich vlecht wijdt en breed met ronde, kleine, haarachtige, rond verkeerd en welriekende bladeren. Zijn stengel is zoals Volubilis, dat is winde en zijn bloempjes gelijk de basiel bloemen. Dit kruid wanneer men het teelt in den hoven zo plant en vlecht het zich gelijk zoals een druif.

Wordt gebruikt tot sier en tot kransen.

De edel geboren heer, heer Hermann graaf te Newenare in een bijzonder boekje dat hij van de warrige genoemde kruiden gemaakt heeft die meent dat deze hondsdrif wordt aangeduid door dat woordje en kapittel Elatine bij Dioscorides en is het ook Chamecissos, zoals men het gewoonlijk uitlegt, mag u dat kapittel tezamen confereren en bij u zelf daarover spreken.

Zijn plaats.

Dit kruid groeit graag aan de gebouwde oorden, aan schaduw, wat ook op de

orten, am schatten, etwan auch uff den kirchhöffen, und an den zeünen.	kerkhoven en aan de tuinen.
Zeit zů sammeln, und distillyeren. Die besst zeit seiner distillyerung, ist dz kraut und stengel mit einander gehackt und gedistillyert im Brochmonat. Die wurtzel hat sonderlich keinen btauch. (xxxix) [50] (Gaat van blad 34 naar 39.	Tijd te verzamelen en distilleren. De beste tijd van zijn distilleren is dat kruid en stengel met elkaar gehakt en gedistilleerd in juni. De wortel heeft apart geen gebruik. (xxxix) [50]

Fuchs;

Van hondsdrif. Kapittel 337. (Glechoma hederacea)

Namen.

Hondsdrif of grondtwijg is bij de Grieken Chamaecissos geheten, in Latijn Hedera terrestris en Corona terrae. Vandaar wordt dit gewas van ettelijke aardkransje en aardklimop genoemd, dan het met zijn takjes of twijgjes zich uitbreidt en dat aardrijk kroont en bedekt.

Gestalte.

Grondtwijg heeft veel zachte vierkantige, ongeveer zeventien cm hoge stengeltjes welke aan allen zijden met ronde klimop blaadjes bezet, die zijn wat ruw en ringsom gekerfd, kleiner echter en zachter dan de klimop bladeren, aan smaak tot bitterheid geneigd, ruiken sterk. Tussen de bladeren gewint het zijn purperkleurige violen, die vallen af zonder vruchten en zonder zaden. De wortel is klein en heeft geen gebruik in de artseneij. Dit gewas hangt zich aan de grond en kruipt her en der.

Zijn groeiplaats.

De grondtwijg groeit gewoonlijk in de hof, achter de tuinen en muren overal. Overgroeit ook soms een ganse akker zoals ik wel diezelfde gezien heb.

Tijd.

Grondtwijg komt gauw in maart voort, vangt aan in april te bloeien en bloeit doorheen de ganse zomer.

De natuur en samengesteldheid.

Dit gewas is warm en droog welke zijn smaak die daar bitter is voldoende aantoon.

Kracht en werking.

Grondtwijg en kruid in water gekookt en veertig of vijftig dagen aan elkaar gedronken bekomt goed diegenen zo de voetenpijn hebben. Desgelijks zes of zeven dag na elkaar gedronken verdrijft het de geelzucht.

De bloemen voor zichzelf openen de verstopping der lever. Gemeld kruid in wijn gekookt en gedronken drijft de plas, brengt de vrouwen hun tijd. Grondtwijg is ook krachtig tegen allerlei gif, drijft datzelfde door de zweet uit. Vandaar komt het dat de rosartsen dit kruid zeer gebruiken tot de rossen die dat feyfel hebben. Het heelt ook de mond vuilheid en andere schurft en bezing van het lijf.

Zie verder: <http://volkoomenoudeherbariaenmedisch.nl> en : <http://www.volkoomen.nl/>